

Plenum

Måndag 27.6.2022 kl. 14.09—19.52

13. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett positivt kreditupplysningsregister och till lagar som har samband med den

Regeringens proposition RP 22/2022 rd

Utskottets betänkande EkUB 17/2022 rd

Andra behandlingen

Talman Matti Vanhanen: Ärende 13 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas. — Debatt, ledamot Kiviranta.

Debatt

19.20 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan mietinnössä todetaan, että kattava positiivinen luottotietorekisteri torjuu parhaimmillaan ylivelkaantumiskehitystä useilla mekanismeilla — luomalla kokonaiskuvan luotonantajille luotonhakijan taloudellisesta asemasta, tarjoamalla velkaantumista koskevaa tietopohjaa tutkijoille ja yhteiskunnallisille päätöksentekijöille sekä antamalla yksityishenkilöille selkeämmän käsityksen omasta taloudellisesta asemastaan. Luottotietorekisterillä on vaikutusta luoton saatavuuteen ja hinnoitteluun. Asiakaskohtaiset erot näin ollen korostuvat nykytilanteeseen verrattuna. Positiivinen luottotietorekisteri antaa luotonmyöntäjälle nykyistä paremman valmiuden arvioida asiakkaan maksukykyä, taloudellista tilannetta ja siten luoton myöntämisen edellytyksiä kaikkine riskeineen. Uudistus on taloutensa hyvin hoitaneiden edun mukainen.

On valitettavaa, että tämä uudistus käytännön syistä tulee asunto- ja muiden kulutusluottojen osalta sovellettavaksi vasta lähes kahden vuoden kuluttua ja elinkeinotoiminnan, maatalouden ja muun tulonhankkimistoiminnan osalta vielä myöhemmin. Jo tällä hetkellä tilanne on se, että positiivinen luottotietorekisteri olisi ehdottomasti tarpeen muun muassa ylipitkien ja ylisuurten asuntolainojen takia. Niiden riskit ovat suuria. Myös yrityslainojen riskit ovat kasvussa. Myös siitä syystä, että korot ovat vahvassa nousussa, luottoriskit ovat merkittävästi kasvamassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

19.22 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsiteltävänä olevan positiivisen luottorekisterin ja siihen liittyvien muiden lakien osalta tarkoitus on, että ”luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteet. Arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien luottotietorekisteri- ja muiden tietojen perusteel-

Punkt i protokollet PR 80/2022 rd

la.” Siksi pidänkin hyvänä, että talousvaliokunta omassa mietinnössään on huomioinut, että pitää olla tavoiteltavaa jatkossa sisällyttää luottotietorekisteriin asunto- ja kiinteistölainojen lisäksi myös erityisesti taloyhtiöiden lainat.

Tämä on asia, mitä tässä yhteydessä ei saatu sillä aikataululla voimaan, kun tämä laki astuu voimaan, mutta se on kuitenkin tavallaan pontena tulevalle uudelle hallitukselle, että tätä asiaa lähdetään edistämään, koska ne taloyhtiöiden lainat ovat tällä hetkellä myös sen yksityisen osakkeenomistajan velkataakkana melko musertavia. Tällä hetkellä tiedämme, minkälaisia vastuuta voi syntyä niille henkilöille, jotka jäävät sinne, kun tapahtuu joukkopako vaikkapa kivijalassa olevista liikehuoneistoista vaikkapa konkurssien kautta. On hie- man eri asia pohtia sitä, tai kuten eduskunnan puhemieskin aiemmin ministerikautenaan toi esille, tämän ongelman hoitamiseen pitää keskittyä. Nämä kuitenkin nivoutuvat toisiinsa niin, että se velkataakka pitäisi kokonaisuudessaan pystyä arvioimaan, jolloin tässä arviossa voidaan todellisten tietojen perusteella nähdä, minkälaiset mahdollisuudet luonnollisel- la henkilöllä on selviytyä luottovelvollisuuksistaan.

Kuitenkin olisin toivonut, että tässä olisi mietinnössä tuotu vielä enemmän esille sitä, että kun tämän ”rekisterin tuoma läpinäkyvyys edesauttaa luotonantajaa arvioimaan luotonhakijan tilannetta ja parantaa riskien hallinnan edellytyksiä” — se on se lähtökohta, mitä asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille — niin ”samalla on kuitenkin tärkeää seurata rekisterin vaikutusta luotonmyöntöprosesseihin ja niiden kustannuksiin kuluttajille”, kuten valiokunnan mietinnössä on. Eli pitäisin kuitenkin tärkeänä, että arvioitaisiin tämän vaikutusta myös sen kautta, että nämä arvioinnit sisältävät muutakin kuin vain sitten teko- älyllä olevaa arviointia, jotta henkilöllä siinä luotonantotilanteessa on konkreettinen mah- dollisuus saada käsiteltyä hänen oma anomuksensa, ettei niitä vain rekisteritietojen perus- teella arvioida ja siitä tehdä yhteenvetoa, vaan että sen luotonhakijan oikeus ja mahdolli- suus luoton saantiin myös turvataan. Olisi ollutkin hyvä, jos täällä olisi ollut vaikka mie- tinnössä vielä lausuma, että eduskunta edellyttää tämän lain osalta selvitystä valiokunnalle vuoden 2026 loppuun mennessä, jolloin olisi voitu arvioida jo, miten tämä on vaikutta- nut sitten luotonsaajan osalta.

Hyvänä pidän — ja erityisen hyvänä — sitä, että täällä on vapaaehtoinen luottokiello- mahdollisuus tuotu esille. Edustaja Sakari Puisto on tämän aikanaan jo kirjallisella kysy- myksellä esille nostanut vuonna 2019, ja toivonkin, että tästä luottotietomerkinnästä kävisi ilmi, onko merkinnän tekemisen syynä kohonnut riski henkilötietojen väärinkäytölle, luon- nollisen henkilön talouden hallintaan liittyvä syy tai muu syy. Harras edustaja Myllykos- ken toive on, että nämä sidotaan yhteen hallituksen tuodessa sosiaalisen luototuksen maata kattavan järjestelmän, jolloin henkilö voisi tällä vapaaehtoisella luottokiellolla hakeutua sosiaalisen luototuksen piiriin ottamatta kuitenkaan itselleen maksuhäiriömerkintää, joka selkeästi tällä hetkellä, minun käsitykseni mukaan, estää osaltaan ihmisten hakeutumista sosiaalisen luototuksen piiriin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kimmo Kiljunen poissa. — Edustaja Autto.

19.28 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisilla on perinteisesti ollut ai- van viisas suhtautuminen velanottoon. Meillä on ollut ymmärrystä siitä, että velat täytyy maksaa pois. Niin kuin vanha kansa on joskus leikillisesti sanonut, velka on veli otettaessa mutta veljenpoika maksettaessa. Mitä lie sillä tarkoitettu, mutta ymmärrys on aina suoma- laisilla ollut, että liikaa ei pidä velkaantua.

Punkt i protokollet PR 80/2022 rd

Viime vuosien kehitys on kuitenkin ollut huolestuttavaa, ei vain kotitalouksien vaan toki laajemminkin yhteiskunnan osalta. Eri toimijat ovat huomattavasti velkamääriään kasvattaneet, ja tässä mielessä tämä positiivinen luottorekisteri on kyllä erittäin tervetullut uudistus.

Kuten täällä edellä esimerkiksi edustaja Kiviranta harmitteli sitä, että se tulee nyt niin pitkällä viiveellä vasta voimaan, niin tähän voi toki yhtyä. Kyllähän tämä olisi pitänyt säätää jo aiemmin. Kun tuossa edustaja Myllykoskikin hyvin maalaili — tai hyvin ja hyvin — puhui hyvin ja maalaili niitä uhkakuvia, mitä voi liittyä vaikkapa nyt tähän aikaan, jossa tiedämme, että sodan myötä ja tämän globaalinkin inflaatiokehityksen vallitessa kuluttajien odotukset oman taloutensa kehityksestä Suomessa ovat kovasti synkentyneet, niin voi tulla vastaan tilanteita, joissa velkataakat korkojen noustessa käyvät kohtuuttomiksi. Tässä mielessä olisi varmasti ollut jo aiemmin paikallaan, että meillä olisi ollut tällainen positiivinen luottorekisteri. Tällaisen työkalun ehkä se kaikkein vahvin voimahan on se, että kun se parantaa hyvin taloutensa hoitaneitten asemaa, niin silloin se kansantalouden keskeinen käyttövoima, keskiluokka, pystyy sitten viemään kansantaloutta turvallisesti eteenpäin. Tässä mielessä hallitusta täytyy kiittää, että tästä on varmasti tuleville vuosille iso apu. Toivotaan, että tämä nyt meitä kohtaava talouden kriisi ei kärjisty niin pahaksi, että tätä olisi välttämättä tarvittu jo aiemmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hänninen.

19.30 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Jälleen kerran esitys, jota kannatan lämpimästi, eli positiivinen luottorekisteri, jonka tarkoituksena on ylivelkaantumisen torjuminen. Positiivisen luottorekisterin olisi tarkoitus vaihteittain sisältää kattavat tiedot luonnollisen henkilön luotoista ja tuloista. Rekisterin avulla luotonantaja voisi nykyistä helpommin ja luotettavammin arvioida lainanhakijan kykyä maksaa luotto takaisin.

Tavoite — eli ylivelkaantumisen estäminen ja torjuminen — on toki kannatettava, mutta yhdyin kyllä niihin huoliin, joita esimerkiksi edustaja Myllykoski omassa puheenvuorossaan toi esille. Eli kyllä tätä luottorekisteriä on seurattava, millä tavalla se toimii. Itsekin olen tuossa huomannut, että kun on luottotiedot ja tulot kunnossa, niin saa edullista lainaa, mutta meillä on paljon kotitalouksia ja ihmisiä, jotka ovat käytännössä tietyissä tilanteissa pakotettuja ottamaan korkeakorkoista kulutusluottoa jopa ihan syömävelkaan, tai jos äkkiä menee vaikka se ainoa kulkupeli, auto, perheessä rikki, niin se on pakko sitten korjata, ja jos ei tilillä ole katetta, niin otetaan sitten pahimmassa tapauksessa vaikka niitä pikavippejä. Niistä sitten tulee niitä luottokuluja ja korkokuluja, ihan käytännössä erittäin korkeitakin sellaisia, ja se vaikuttaa tietysti takaisinmaksukykyyn ja saattaa johtaa pahimmissa tapauksissa velkakierteisiin — riippuen tietysti kotitalouksien tilanteista. Mutta tällä hetkellä ainakin on suuri huoli siitä, että meillä esimerkiksi vuonna 2021 on ollut 389 300 henkilöä, joilla on ollut maksuhäiriömerkintä. Eli puhutaan todella suuresta määrästä ihmisiä ja perheitä. Kannatan myös lämpimästi esimerkiksi useita oman puolueeni tekemiä toimenpide-ehdotuksia ylivelkaantumisen estämiseksi, mutta myös niiden ihmisten auttamiseksi, jotka ovat ylivelkaantuneet syystä tai toisesta.

Myös edustaja Myllykosken esille tuoma sosiaalinen luototus olisi tärkeää saada koko valtakunnan kattavaksi, jotta ihmisten ei tarvitsisi turvautua hädän hetkellä ylikorkeita korkoja sisältäviin pikavippeihin, vaan heillä olisi mahdollisuus tilanteessa, jossa tarvitaan pikaisesti luototusta, saada sitä ilman korkojen kiskontaa. Tämä olisi äärimmäisen tärkeä

Punkt i protokollet PR 80/2022 rd

asia. Ja haluan kiittää tässä samalla kollega, edustaja Myllykoskea niistä useista lakialoitteista, joilla olette tuonut tässä salissa esiin ylivelkaantuneiden ongelmia. Myöskin tämä maksuhäiriömerkintöjen lyhentäminen on osittain, voisinko sanoa, jopa teidän ansiotanne. — Kiitos. [Jari Myllykoski: No nyt punastuu!]

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände lagförslag 1—4 i proposition RP 22/2022 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslagen avslutades. Ärendet slutbehandlat.